Autor Guste Santini
Srijeda, 16 Svibanj 2012 17:46

Francois Hollande nakon položene prisege krenuo je u posjet Angeli Merkel. „Bogovi“ su nevremenom poslali upozorenje francuskom predsjedniku i njemačkoj kancelarki. Ipak, lakše se diše, do sastanka je došlo. Svi su sa zanimanjem pitali: „Što će se dogoditi?“ Nije se dogodilo ništa. Ništa se nije ni imalo dogoditi. Sjena grčke krize nadvila se je nad eurozonom i EU pa je ostalo malo prostora za inzistiranje i nametanje polaznih pozicija vodečih zemalja euroznoe.

Gospođa Merkel izgubila je na lokalnim izborima. Bio je to velik poraz njezine stranke; do sada nezabilježen. Željezna kancelarka, u pravom smislu te riječi, ostala je na državničkoj razini svjesna da se nalazimo u neizvijesnim vremenima. Dobro zna Kancelarka da grčki problem može postati drama i aktualizirati pitanje opstanka eurozone. Španjolska može već sutra postati problem prema kojem će grčki problem izgledati tek blagi potres. Njemačka kao stožerna zemlja eurozone svjesna je svoje uloge ali i odgovornosti glede opstanka eurozone. I ne samo to. Gospođa Merkel zna da je njemačko gospodarstvo u teškim vremenima, integracija istočnonjemačkog gospodarstva, imala značajne benefite temeljem tek uspostavljene eurozone. Ugled i značaj Njemačke značajno bi bio umanjen ukoliko Grčka napusti eurozonu. Vjerovnici, od kojih je njemački financijski sustav značajan čimbenik, smanivši inozemni dug Grčkoj zapravo su pomogli svojim bankama da smanje nerješive rizike koje su godinama stvarale kreditirajući Grčku. Grčka kao dužnik ostala je, prema mišljenjima vjerovnika, u obvezi da uredno servisira svoje obveze prema inozemstvu, s jedne strane, i, s druge strane, da provede oštre restrikcije glede javne potrošnje. Pri tome se vjerovnici nisu zapitali kako je moguće u demokratskom procesu provesti tako oštre mjere štednje. Eventualni problemi u Španjoslkoj, kada će potrebna sredstva za sanaciju biti višestruko veća, otvorit će to pitanje. Naprosto radi se o pregovaranju vjerovnika i dužnika u kojem su do sada uvijek pobjedu postizali vjerovnici.

Eventualni izlazak Grčke iz eurozone, neki ekonomski analitičari smatraju, da nebi imao dramatičnih posljedica po eurozonu. Ja se ne slažem s tim mišljenjima. Euro nije nastao kao ekonomski već kao politički projekt, pa je i rješenje problema u eurozni moguće naći jedino političkim putem. Izlazak Grčke iz eurozone otvara mogućnost, recimo, kinezima da uz vrlo velik diskont postanu bitan čimbenik u Grčkoj. Dolazak kineza u Grčku otvara mnoga pitanja u EU, jednako kao i u SAD. To su aduti koje imaju grci.

Nadajmo se da će razum pobijediti kao što sam to argumentirao na mojoj zadnjoj radionici: „Fiskalni pakt – rješenje ili novi problem“ i koju ću zbog interesa poslovnih ljudi ponoviti 29. svibnja. Naime, izlazak Grčki iz eurozone mjenja odnose snaga u EU. Mnoge su zemlje tek na

nagovor gospođe Merkel potpisale Fiskalni pakt. Njegova provedba bi izlaskom Grčke, blago rečeno, značajno umanjilo šanse njegove provedbe. Bez Fiskalnog pakta nije moguće održati euro kao nadnacionalni novac. Priče su za malu djecu analitički radovi koji dokazuju kako je učinkovitost grčkog gospodarstva daleko manja od, recimo, njemačkog. Kao da se to nije znalo prilikom uspostave eura. Naprosto su stvari funkcionirale u dobarim vremenima. U lošima greške u konsturkciji projekta eura pokazali su se u svoj svojoj veličini. I opet ponavljam ostale zemlje juga tek će biti priča o kojoj će valjati raspravljati i naći rješenje. Drugim riječima, pitanje je što će se dogoditi s eruozonom ukoliko je sutra napusti Španjoslaka, pa potom Portugal i na kraju jedna od članica G-8 Italija. Ne samo da neće biti eura već će bjesniti ekonomski rat na današnjem području eurozone.

To je samo jedan dio priče. Ne treba zaboraviti što su nam iznjedrile dvadesete godine proteklog stoljeća. Tko tvrdi da se slična priča neće ponoviti u nekim od navedenih zemlja. Varaju se oni koje misle da se povijest ne ponavlja. Upravo suprotno, oni koji ne uče iz povijesti osuđeni su da im se ona dogodi. Izbori u Grčkoj su pokazali da ekstremne stranke dobijaju iznad svih očekivanja glasove birača. Potpuno je nevažno što njihovi programi i iskazi nemaju nikakvog osnova. To u politici i nije važno. Posebno nije važno kada su teška vremena. Gospođa Merkel zna što se je dogotilo dvadesetih godina prošlog stoljeća u Njemačkoj. Zna da je Versailles i Velika ekonomska kriza iz kraja dvadesetih godina iznjedrila nacizam, koji je u formi fašizma već pustio korijene u Italiji. Španjolska i Portugal su više decenija imale diktatorske režime. Oni su bili odgovor na liberalizam koji je iznjedrio Prvi svijetski rat i stvorio pretpostavke Drugom svijetskom ratu. Današnji neoliberalizam mogao bi imati, ne bude li razuma, slične posljedice. Prema tome, u igri je veliki ulog. Ne bi bilo dobro da to vodeće zemlje izgube iz vida prilikom rješavanja ove svjetske financijske krize. Globalna kriza i globalno gospodarstvo funkcionira po načelu spojenih posuda. U ovom slučaju spojene posude predstavljaju sliku zajedničke nam sudbine.

Razmno bi rješenje moglo ići, po mome mišljenju, u dva pravca. Vjerojatniji je put da će zemlje vjerovnici u većoj mjeri respektirati probleme dužnika tako da će investirati, odnosno kupovati robu zemalja dužnika i tako dodatno globalizirati svijetsko gospodarstvo. Drugi je put da se postignu sporazumi u kojima će biti jasno precizirani preferencijali zemalja dužnika kao što sam to pokazao na Radionici: „Fisklani pakt – rješenje ili novi problem“.